

6-10 YAŞ ARALIĞINDAKİ ÇOCUKLARIN SOSYAL BECERİ GELİŞİM DÜZEYLERİ İLE ANNE BABA TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Fatma Nur PALA ÖZÇELİK*

* İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilimdalı, Psikoloji Bölümü, fnurozcelik@stu.aydin.edu.tr
ORCID:0000-0001-6091-3221

Bu makale Prof Dr. Cebirail Kısa danışmanlığında yürütülen "6-10 Yaş Aralığındaki Çocukların Sosyal Beceri Gelişim Düzeyleri İle Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, 2020" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, 6 ve 10 yaş arası çocukların sosyal beceri düzeyleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin, incelenmesini kapsamaktadır. Çocukların sosyal becerilerinin gelişebilmesi için tüm gelişim alanlarında olduğu gibi sosyal becerilerde de aile tutumlarının etkisi büyüktür. Aile çocuğun ilk sosyal çevresidir ve bu becerinin kazandırılmasında rol modeldir. Bu araştırma ilişkisel tarama modeliyle analiz edilmiştir. IBM SPSS Statistics 22.0 programı kullanılmış olup anlamlılık düzeyi 0,05 alınmıştır. Değişkenler arasındaki ilişki ise Spearman korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini İstanbul Kartal ilçesinde özel ilkokulda okuyan, 101'i kız, 88'i erkek olmak üzere toplam 189 öğrencidir. "Anne Baba Tutum Ölçeği", "Sosyal Beceri Ölçeği" "Kişisel Bilgi Formu" veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında çocukların sosyal becerileriyle aile tutumları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Literatür bulgularındaki bilgilerle paralellik gösteren bu sonuç; anne ve babaların tutumları otoriterliğe kaydıkça çocuklarının sosyal beceri düzeyleri azalmakta, demokratik tutumlara doğru algılama arttıkça sosyal beceri düzeyleri, anlamlı derecede yükselmektedir. Araştırma sonucuna göre çocuk, ebeveynlerini otoriter olarak algılamaktadır. Ayrıca öğrencilerin sınıf ve yaş seviyeleri yükseldikçe çocukların hem aile tutumlarında hem sosyal beceri gelişiminde pozitif yönde bir değişim olduğu görülmüştür. Yine aile tutumları demografik olarak incelendiğinde cinsiyet farkı, kardeş sayısı, birliktelik durumu gibi değişkenlerde anlamlı bir fark görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Beceri, Anne Baba Tutumları, Otoriter Tutum, Demokratik Tutum

Makale Bilgisi:

Geliş: 5 Ocak 2020

Düzeltilme: 20 Ocak 2020

Kabul: 3 Şubat 2020

DOI: 10.7816/ulakbilge-08-46-12

Giriş

Çocukların sağlıklı bir şekilde büyümesi; kendisine, ailesine ve çevresine karşı gereken gelişimsel özellikleri gösterebilmesi, bilişsel, sosyal duygusal, dil ve motor becerilerinde yaş uygunluğuna ulaşabilmesi için nitelikli bir eğitime ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaç ilk olarak aile ortamında daha sonra okul yaşantısı içinde etkili bir şekilde devam eder. Anne babalar çocuklarını büyütürken çocukların kendi bireysel gelişimine katkı sağlayacak hemde ilişkide bulunduğu sosyal çevresinin değer, inanç ve birikimine sahip olacak şekilde yetiştirmeye çalışırlar. Bu yetiştirme şekli daha çok anne ve babaların kendi yetiştirilme şekliyle ilintilidir. Kendi inaç değer ve sistemlerini şema şeklinde çocuklarına yansıtırlar (Gordon, 2016; 124).

Gelişimsel açıdan bakıldığında davranış ve tutumların kazanımında çocukluk döneminin önemi büyüktür. Bu dönemde çocukların bedensel ve ruhsal açılardan sağlıklı gelişebilmesi için aile içindeki ilişki ortamı çok önemlidir. Dolayısıyla aile sistemi içinde her birey birbirinden etkilenmektedir. (Gordon, 2016; 124) Bu etkinin en çok çocuk yetiştirme tutumlarında kendini gösterdiğini ifade eden Yeşilyaprak (1993), ana baba olmayı insanda var olan bir yeterlilik olarak tanımlar. Çocuğun doğumuyla başlayan bu yeterliliğin geliştirilen bir beceri olduğunu ifade ederken; tıpkı bir sanat, meslek gibi düşünmek gerektiğini belirterek eğitimle uzmanlaşılacak bir alan olduğunu da vurgulamaktadır. (Yeşilyaprak, 1993; 15). Her anne babanın çocuğuna karşı tutumunun farklı olduğunu vurgulayan Yavuzer (2008) de bazı ailelerin çocuklarına hoşgörülü, bazılarının sert, bazılarının ise kısıtlayıcı olduğunu ifade ederrel aile tarafından uygulanan bu tutumların çocuğun bireysel kimlik gelişimindeki etkisine ve önemine değinir (Yavuzer, 2008; 137). Son yıllarda yeni kuşak çocukların aile içi ilişkilerini derinden etkilediği görülmektedir. Bu etki artık ana babadan çocuğa karşı tek taraflı etkileşim yerini çocuktan ebeveyne yönelen bir iletişime dönüşmektedir (Carrol, 2017: 72)

Çocuğun bireysel benlik gelişiminin olumlu şekilde inşa edilebilmesi için aile içi ilişki sisteminde herkesin birbirine karşı sevgi, saygı ve güven duyguları beslemesi hoşgörü ve esneklik barındıracak tutumlar içinde davranılması gerekliliği gündeme gelmektedir. (Gordon, 2016; 123) Çocuğun kendisine ve çevresine karşı olumlu benlik algısı kazanabilmesi için ailenin geliştirdiği olumlu tutumlara ihtiyaç vardır. Özellikle, Baumrind (1980)' in ana baba stilleri kavramını ortaya atmasıyla birlikte, son kırk yılda batı ülkelerinde, ebeveyn tutum ve davranışlarının çocuk ve ergenlerin gelişimindeki etkisi yaygın olarak araştırılmıştır (Aktürk, Sümer, Helvacı, 2010).

Ebeveyn tutumları konusunda özellikle D. Baumrind (1966)'in görüşleri konu ile ilgili bilim insanları arasında yaygındır. Baumrind, birbirini izleyen bir dizi önemli çalışmanın sonunda 1980'de, otoriter, hoşgörülü ve demokratik olarak sınıflandırdığı üç temel ebeveynlik tutumu ve bu tarzların ortaya çıkardığı farklı çocuk tiplerini ortaya koymuş ve bu prototiplerle ilgili incelemeler yapmıştır (Baumrind, 1966: 889). Bunlar otoriter, demokratik ve izin verici olarak sıralanmaktadır. Otoriter ana babalar, kontrol ve uygunluk beklenti boyutları yüksek, iletişim ve bakım boyutları düşük olan ana babalardır; çocuklarına cezalar uygular, görüş bildirmelerine izin vermez ve her şeyi sorgulamadan kabul etmelerini beklerler. Demokratik ana babalar, sıcak, ilgili ve sabırlıdırlar. Çocuklarının kararlarına da önem verirler (Akt:Ergün, 2008).

Benzer şekilde ebeveyn tutumlarının etkisini detaylı bir şekilde makalelerinde anlatan E. Maccoby (1992), Baumrind'in modeli üzerinden ölçülebilir bir model oluşturmaya çalışmıştır. Sosyal becerilerin gelişiminde ailenin sergilediği biçimin önemli olduğunu vurgulayan Maccoby "duyarlılık - kabul" ve "talepkarlık- kontrol" şeklinde iki açıdan değerlendirmiştir (Maccoby, 1992: 1015).

Anne babanın sevgi bağı içinde olumlu yaklaşımları çocukların güven duygularını geliştirir. Bu konuda bağlanma kuramı temsilcilerinden Bowlby yeni doğan bebeklerin, yalnızca onlara bakmaya ve korumaya istekli bir yetişkinin varlığında yaşamlarını sürdürebildiğini söyler. Bowlby göre, aileleriyle güvenli bağlanan çocukların çevreleriyle uyumulu ilişkiler kurduğu ve daha az sosyal problem yaşadığını vurgulamıştır. (Kesebir ve ark.,2011; 326).

Okul çocuğun sosyalleşmedeki en etkin olan alanlarından biridir. Çocuk burada öğretmeni ve akranlarıyla yeni bir çevre oluşturur. Bu yeni çevreden çocuktan duygularını ifade edebilmesi, ilişkiyi başlatma ve sürdürmesi beklenir. Genel olarak davranışsal bir tanımlama yapacak olursak sosyal beceriler, ortamdan olumlu tepki alındığında artan olumsuz tepki alındığında azalan davranışları kapsar. İletişimin kurulması, etkileşim başlatılması ve göz kontağı kurabilme gibi gözlenebilen beceriler olarak da tanımlanabilir (Çiftçi ve Sucuoğlu, 2003:22-23). Ayrıca sosyal beceriler çocukların çevrelerini gözlemesi ve model almasıyla oluşur. Bu konuda Bandura (1994)' te yaptığı öz- yeterlikle ilgili çalışmalarda çocukların aile, okul ve arkadaş ilişkileri içinde modelleme yaparak davranışları öğrendiğini ifade eder. Önce davranışları gözlemler sonra uygulamaya başlar (Bandura 1994:72).

Bu beceriler kendi akranlarıyla aynı süreçte kazanıldığında sosyal gelişim alanı güçlenirken farklılık gösterdiğinde gruba uymada zorlanma, duygu kontrolünde güçlük, akran ilişkisinde bozulma gibi sorunlar yaşanır. Yaşanan bu sorunlar her çocukta aynı şekilde gerçekleşmez. Bu farklılaşmanın da baskın ebeveyn tutumlarına maruz kalmakla ilişkili olduğu bilinmektedir (Yavuzer, 2008;133).

Anne- baba tutumlarındaki aşırı koruyucu kollayıcı, otoriter kuralcı baskıcı, özgürlükçü ve demokratik, disiplin ve cezalandırıcılık çocuğun davranış ve tutumlarını şekillendirme etkisine sahiptir (Akkök,1996; 3-4). Genel olarak ifade edilen şey ilk toplumsallaşmanın anne ilişkisi ile başladığı, baba ve akrabalarla üçüncü kişilerin devreye girdiği, okul ve çevresiyle gelişip devam eden bir süreç olduğudur (Bacanlı,2002:117).

Yapılan bu araştırma, aile faktörünün etkisi gerçeğinden yola çıkılarak " İlkokul 1., 2., 3. ve 4. sınıfa giden çocukların algıladıkları anne baba tutumları ve sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?" sorusunu sormaktadır. Temel problem bu sorunun farklı değişkenler tarafından araştırılmasını kapsamaktadır. Dolayısıyla bu araştırma konusu ile elde edilecek bulgular anne baba tutumlarının çocukların sosyal beceri düzeylerini nasıl etkilediğini göstermesi açısından önemlidir. Bu araştırmanın amacı ilkökul çocuklarının algıladığı sosyal beceri düzeyinin ve anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın modeli ilişkisel tarama yöntemidir.

Araştırma İstanbul Kartal İlçesinde İstek Özel Uluğbey İlkokulundaki 19'u 1. sınıf, 45'i 2. sınıf, 63'ü 3. sınıf ve 62'si 4. sınıf olan toplam 189 öğrenciyi oluşturmaktadır. Örneklem grubunun 101'ü kız, 88'si erkektir. Ölçekler etik kurul, MEB ve aile onayı alındıktan sonra uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler SPSS Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiş ve veriler değerlendirilirken betimleyici istatistiksel metotlar kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek için korelasyon analizi, gruplar arasındaki farklılıkları belirlemek için ise Shapiro-Wilk testi ile test edilmiştir. Genel dağılıma uymayan faktörler medyam değerleriyle verilerek iki bağımsız grup arasındaki ilişki karşılaştırmasında Mann-Whitney U testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında Kruskal Wallis testi kullanılarak sonuçlar değerlendirilmiştir. Kruskal Wallis testinden sonraki ikili karşılaştırmalarda Bonferonni düzeltmesi uygulanmıştır. Değişken arasındaki ilişki ise Spearman korelasyon katsayısı ile incelenmeye çalışılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın araştırılması için veri toplama amacıyla " Kişisel Bilgi Formu " , " Sosyal Beceri Ölçeği " ve " Anne Baba Tutum Ölçeği " uygulanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada yer alan çocukların sınıfı, cinsiyeti, kardeş sayıları, kaçınıcı çocuk oldukları, anne ve babalarının yaşıyor olma durumları, yine ebeveynin eğitim durumu gibi sosyodemografik bilgilerini toplamak amacıyla 9 sorudan oluşan kişisel bir bilgi formu hazırlanmıştır.

Sosyal Beceri Ölçeği

Araştırmada altı/on yaş arası çocukların sosyal beceri düzeylerini saptamak amacıyla Kocayörük (2000) 'ün geliştirdiği Sosyal Beceri Ölçeği (SBÖ) kullanılmıştır. SBÖ , dörtlü Likert tipinde 20 maddeden oluşmuştur. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük puan ise 20'dir. Cronbach Alpha iç-tutarlılık katsayısı ölçekte 0,75'dir (Kocayörük, 2000: 83). Çalışma için 189 öğrenciyeye uygulanan ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı ise 0,76 bulunmuştur.

Anne Baba Tutum Ölçeği

Araştırmada çocukların algıladıkları ebeveyn tutumlarını anlamak için Polat (1986)'ın geliştirdiği " Ana-Baba Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek otoriter ve demokratik tutumların ölçümünü sağlayacak niteliktedir. Bu iki değeri kapsayan 26 sorudan oluşmuştur. Örneklem grubunun özellikleri ve eğitim sistemindeki farklılıklar nedeniyle iki madde soru kağıdından çıkarılarak 24 madde öğrencilere ailelerinden alınan onayla uygulanmıştır.

Çıkarılan 11. madde " Annem/Babam okulda başarılı olmam için beni zorlar, zayıf not almaktan çok korkarım" şeklindedir. Başarının not olarak değerlendirilmesi dördüncü sınıfta başladığı için çıkarılması uygun görülmüştür. Yine 22. Madde " Annem/Babam beni sık sık döverek cezalandırır"

ifadesi günümüz çocuklarında olumsuz bir etki oluşturacağı düşünülmüştür. Ölçekteki her iki madde sınıf öğretmenlerinin değerlendirme ve öngörüsü ile çıkarılmıştır.

Ana-Baba Tutum Ölçeği, ebeveynlerin çocuklarına karşı uyguladığı otoriter ve demokratik tutumlarını ölçmektedir. Çocuk ve gençlere yönelik uygulanabilen ölçeğin zaman sınırlaması yoktur. Bir soru formu, anne ve babalar için iki yanıt kağıdından oluşmaktadır. Ölçeğin 12 maddesi demokratik tutum, 12 maddesi ise otoriter tutumları kapsamaktadır. Ölçekte bir puan otoriter tutumu ifade ederken sıfır puana demokratik tutumu ifade etmektedir. Annelerin 8, babalarınca 9 puan üzerinde almaları kritik değerleri oluşturmaktadır. Buna göre anne babalar için 8/9 puan altında almaları otoriter tutumu ifade ederken üstünde almaları demokratik tutumları ifade etmektedir (Polat, 1986:125).

Bu çalışmada testin tekrarı yöntemiyle ölçekten edinilen güvenilirlik katsayıları 0,83 anneler, 0,88 babalar olarak saptandığı görülmüştür. Ölçekte kritik değer anneler için 8, babalar için 9 olarak belirlenmiştir. Buna göre annelerin 8, babaların 9 puan üzerinde almaları onların otoriter tutum sergilediğini, 8/9 puan altında almaları ise demokratik tutum sergilediklerini göstermektedir.

Bulgular

Sosyodemografik Bilgiler

Araştırmaya katılan ilkökul öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri aşağıda Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Örneklemin Demografik Özellikleri

		<i>Frekans</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Öğrencinin Sınıfı	Birinci Sınıf	19	10,1
	İkinci Sınıf	45	23,8
	Üçüncü Sınıf	63	33,3
	Dördüncü Sınıf	62	32,8
Cinsiyet	Kadın	101	53,4
	Erkek	88	46,6
	Yok	121	64
Kardeş Sayısı	1 Kardeş	61	32,3
	2 Kardeş	7	3,7
Kaçınıcı Çocuk	1. Çocuk	154	81,5
	2. Çocuk	32	16,9
	3. Çocuk	3	1,6
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu	Birlikte	178	94,2
	Boşanmış	11	5,8
Annenin Hayatta Olma Durumu	Sağ	189	100
Babanın Hayatta Olma Durumu	Sağ	189	100
Annenin Eğitim Durumu	Ortaokul	1	0,5
	Lise	60	31,7
	Lisans	128	67,7
Babanın Eğitim Durumu	Ortaokul	1	0,5
	Lise	39	20,6
	Lisans	149	78,8

Sosyal Beceri Düzeyi ile Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Analiz sonucunda araştırmada öğrencilerin sosyal beceri düzeyi ile ana-baba tutumları arasında negatif yönlü zayıf oranda anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. bulunmuştur. ($p=0,002$ ve $p=0,018$) Öğrencilerin anne ve babalarının tutumları otoriterliğe yöneldikçe çocuklarının sosyal beceri gelişimleri azalmaktadır. Demokratik anne ve babaların çocuklarının sosyal beceri gelişim düzeyleri ise diğer çocuklara göre anlamlı ölçüde artmakta olduğu görülmüştür.

Tablo 2

Ölçekler Arası Korelasyon Katsayıları

	(1)	(2)	(3)
(1) Sosyal Beceri Ölçeği	1	-0,23**	-0,17*
(2) Anne-Baba Tutum Ölçeği (anne)		1	0,67**
(3) Anne-Baba Tutum Ölçeği (baba)			1

** $p<0.01$, * $p<0.05$ alınmıştır.

Öğrencilerin anne tutum düzeyi ile baba tutum düzeyi arasında aynı yönlü güçlü derecede anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. ($p<0,001$) Bu da anne ya da babadan herhangi biri otorite olarak algılandığında diğer ebeveyninde otorite olarak algılandığını, ya da tam tersi olarak anne ya da babadan herhangi biri demokratik olarak algılandığında diğer ebeveyninde demokratik olarak algılandığını göstermektedir.

Ölçek Puanlarının Çeşitli Sosyodemografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına Yönelik Analiz Sonuçları

Öğrencilerin sınıfına göre ölçek puanları arasındaki farklar

Tablo 3

Öğrencilerin sınıfı ile ölçek puanları arasındaki ilişki (Kruskal Wallis testi)

	Sınıf	N	Medyan (min-max)	χ^2 ; p değeri
Sosyal Beceri Ölçeği	Birinci sınıf	19	51(44-74)	15,148; 0,002
	İkinci sınıf	45	58(44-80)	
	Üçüncü sınıf	62	63(45-98)	
	Dördüncü sınıf	62	66(49-77)	
Anne-Baba Tutum Ölçeği (anne)	Birinci sınıf	19	18(15-21)	61,714; <0,001
	İkinci sınıf	45	18(13-23)	
	Üçüncü sınıf	62	15(10-22)	
	Dördüncü sınıf	62	14(5-19)	
Anne-Baba Tutum Ölçeği (baba)	Birinci sınıf	19	18 (15-21)	47,385; <0,001
	İkinci sınıf	45	18(13-23)	

Üçüncü sınıf	62	15 (10-22)
Dördüncü sınıf	62	14 (5-19)

Sosyal beceri ölçeğinden ve anne-baba tutum ölçeğinden alınan puanların öğrencilerin sınıflarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir.

Birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal beceri gelişim düzeyleri ile anlamlı derecede fark olduğu ve dördüncü sınıfa giden öğrencilerin yüksek sosyal beceriye ulaşmış olduğu görülmüştür. Bu noktada diğer sınıflar arasında sosyal beceriler açısından anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Birinci sınıf öğrencilerin anne tutumları bakımından üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden farklılaştığı ve daha yüksek ölçek puanına sahip olduğu görülmüştür. (Sırasıyla $p<0,001$ ve $p<0,001$) İkinci sınıf öğrencilerinin anne tutumları bakımından üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden farklılaştığı ve daha yüksek ölçek puanına sahip olduğu görülmektedir. (Sırasıyla $p<0,001$ ve $p<0,001$) Diğer sınıflar arasında ise anne tutumları bakımından anlamlı farklılık görülmemiştir.

İkinci sınıf öğrencilerinin baba tutumları bakımından üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden farklılaştığı ve daha yüksek ölçek puanına ulaştıkları görülmüştür. (Sırasıyla $p<0,001$ ve $p<0,001$) Birinci sınıf öğrencilerin baba tutumları bakımından üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden farklılaştığı ve daha düşük ölçek puanına sahip olduğu görülmüştür. (sırasıyla $p=0,008$ ve $p=0,001$) Diğer sınıflarla baba tutumları bakımından farklılık görülmemiştir.

Öğrencilerin cinsiyetine göre ölçek puanları arasındaki farklar

Tablo 4

Öğrencilerin cinsiyeti ile ölçek puanları arasındaki ilişki (Mann Whitney U testi)

	Cinsiyet	N	Medyan (min-max)	Z; p değeri
Sosyal Beceri Ölçeği	Kadın	101	64(44-77)	-0,159; 0,874
	Erkek	87	63(44-98)	
Anne-Baba Tutum Ölçeği (anne)	Kadın	101	16(5-23)	-0,04; 0,968
	Erkek	88	15(5-23)	
Anne-Baba Tutum Ölçeği (baba)	Kadın	101	16(2-22)	-0,241; 0,809
	Erkek	88	16(9-21)	

Öğrencilerin kardeş sayısına göre ölçek puanları arasındaki farklar

Kardeş sayısına bakıldığında çocukların sosyal beceri düzeyleri ve anne tutumları değişkenlik göstermemektedir (bkz. Tablo 5). Tek çocuk olanların, ya da bir veya iki kardeşe sahip olanların sosyal beceri düzeyleri ve anne tutumları hemen hemen aynı düzeydedir. Diğer bir ifade ile

öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısı bakımından "Sosyal Beceri Ölçeği" nden ve "Anne-Baba Tutum Ölçeği (Anne)" 'nden alınan puanlarla ilgili arasında anlamlı bir fark yoktur. (sırasıyla $p=0,500$, $p=0,069$)

Tablo 5

Öğrencilerin kardeş sayısı ile ölçek puanları arasındaki ilişki (Spearman Korelasyon Analizi)

	(1)	(2)	(3)	(4)
(1) Kardeş Sayısı	-			-0,156*
(2) Sosyal Beceri Ölçeği		-	-0,229**	-0,173*
(3) Anne-Baba Tutum Ölçeği (anne)			-	0,671**
(4)Anne-Baba Tutum Ölçeği (baba)				-

** $p<0.01$, * $p<0.05$ alınmıştır.

Sahip olunan kardeş sayısı ile baba tutumları arasında negatif yönlü, zayıf doğrusal ilişki vardır. Kardeş sayısı daha fazla olan çocukların babalarının daha demokratik olduğu, ya da daha az otoriter olduğu söylenebilir. ($p=0,033$)

Öğrencilerin kaçınıcı çocuk oluşuna göre ölçek puanları arasındaki farklar

Tablo 6

Öğrencilerin kaçınıcı çocuk oluşu ile ölçek puanları arasındaki ilişki (Spearman Korelasyon Analizi)

	(1)	(2)	(3)	(4)
(1) Evde Kaçınıcı Çocuk	-			
(2) Sosyal Beceri Ölçeği		-	-0,229**	-0,173*
(3) Anne-Baba Tutum Ölçeği (anne)			-	0,671**
(4)Anne-Baba Tutum Ölçeği (baba)				-

** $p<0.01$, * $p<0.05$ alınmıştır.

Evde ilk çocuk olan öğrenciler ile ikinci ve üçüncü çocuk olanlar arasında sosyal beceri düzeyleri ve ana-baba tutumları arasında doğrusal bağlantı olmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumuna göre ölçek puanları arasındaki farklar

Tablo 7

Öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumu ile ölçek puanları arasındaki ilişki (Mann Whitney U testi)

	Ebeveynlerin Birliktelik Durumu	N	Medyan (min-max)	Z; p değeri
Sosyal Beceri Ölçeği	Birlikte	178	63(44-98)	1,210; 0,271
	Boşanmış	11	67(48-80)	

Anne-Baba Tutum Ölçeği (anne)	Birlikte	178	16(5-23)	-0,414; 0,679
	Boşanmış	11	15(10-19)	
Anne-Baba Tutum Ölçeği (baba)	Birlikte	178	16(2-22)	-0,880; 0,379
	Boşanmış	11	16(7-18)	

Ebeveynleriyle birlikte olan öğrenciler ile ebeveynleri boşanmış olan öğrenciler arasında sosyal beceri gelişim düzeyi ile ve ana-baba tutum ilişkiler açısından bir fark yoktur. Ebeveynleri ayrı olan öğrenciler ile birlikte olan öğrencilerin sosyal beceri gelişimleri ve ana-baba tutum ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında yakın benzerlik vardır.

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre ölçek puanları arasındaki farklar

Tablo 8

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ile ölçek puanları arasındaki ilişki (Kruskal Wallis testi)

	Annenin Eğitim Durumu	N	Medyan (min-max)	χ^2 ; p değeri
Sosyal Beceri Ölçeği	Ortaokul	1	62(62-62)	2,890; 0,236
	Lise	60	64(44-80)	
	Üniversite	128	63(44-98)	
Anne-Baba Tutum Ölçeği (anne)	Ortaokul	1	17(17-17)	5,302; 0,075
	Lise	60	15(5-22)	
	Üniversite	128	16(6-23)	
Anne-BabaTutum Ölçeği (baba)	Ortaokul	1	33(33-33)	2,034; 0,362
	Lise	60	33(26-46)	
	Üniversite	128	32(26-53)	

Ölçek sonuçlarında görüldüğü üzere annenin eğitim durumuna göre her hangi bir farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Bu doğrultuda annelerin eğitim durumunun farklılığına rağmen öğrenciler üzerinde algılanan anne tutumları arasında fark yoktur. Algılanan anne tutumu ile annenin eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır. Örneklem grubunun daha çok üst eğitim grubu anneden oluştuğu görülmüştür.

Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre ölçek puanları arasındaki farklar

Yapılan araştırmada iki ölçekten de alınan sonuçlara göre babanın eğitim durumunun anne de olduğu gibi bir fark yaratmadığı görülmüştür (bkz. Tablo 9). Buradan hareketle babalarının eğitim durumu farklı olmasına rağmen öğrenciler üzerinde algılanan baba tutumları arasında fark yoktur.

Bu alanda istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Babaların üst eğitim grubunda olduğu görülmektedir.

Tablo 9

Öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile ölçek puanları arasındaki ilişki (Kruskal Wallis testi)

	Babanın Eğitim Durumu	N	Medyan (min-max)	χ^2 ; p değeri
Sosyal Beceri Ölçeği	Ortaokul	1	49(49-49)	2,453; 0,293
	Lise	39	64(44-80)	
	Üniversite	149	36,5(44-98)	
Anne-Baba Tutum Ölçeği (anne)	Ortaokul	1	17 (17-17)	1,902; 0,386
	Lise	39	15(5-22)	
	Üniversite	149	16(6-23)	
Anne-BabaTutum Ölçeği (baba)	Ortaokul	1	19(19-19)	3,330; 0,189
	Lise	39	15(2-22)	
	Üniversite	149	16(6-22)	

Anne-Baba Ebeveyn Ölçek Puanları

Ebeveyn puan ölçeğinin kritik değerlerine bakıldığında anne için 8, baba için ise 9 olarak saptanmıştır. Tablo 10'a bakıldığında anne ve babaların 8/9 puanın üzerinde değer alıyor olmaları otoriter, altında alıyor olmaları ise demokratik tutumların olduğunu göstermektedir. Bu noktada, ölçek geneli verilen cevaplar incelendiğinde aşağıdaki ortalama değerler elde edilmiştir. Ölçek ortalama değerleri anne ve baba için belirlenen kesme noktasını aştığından sosyokültürel yapısı yüksek olduğu düşünülen ailelerin çocuklarına karşı otoriter bir tutum gösterdiği söylenebilir.

Tablo 10

Anne-Baba Ebeveyn Ölçek Puanları

	$\bar{X}$	ss
Anne-Baba Tutum Ölçeği (Anne)	15,605	3,03
Anne-Baba Tutum Ölçeği (Baba)	15,431	3,037

Tartışma

Bu çalışmanın genel amacı; ilköğretim birinci kademe (6-10 yaş) öğrencilerinin sosyal gelişim düzeyleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada öğrencinin

cinsiyeti, kardeş sayısı, sınıf düzeyi, ailenin eğitim durumu, boşanma durumu gibi değişkenler de incelenmiştir. Araştırmanın örnekleme İstanbul İli, Kartal ilçesinde özel bir ilkokul ile sınırlıdır. Araştırmada "Sosyal Beceri Ölçeği ve "Anne Baba Tutum Ölçeği" kullanılmıştır.

Çalışma öğrencilerin algıları doğrultusunda sorulara verdikleri cevaplarla sınırlandırılmıştır. Ailelerden alınan izin formları doğrultusunda 2.,3., ve 4. sınıf öğrencilerinin tümü çalışmaya katılırken birinci sınıf öğrencilerinde okuma ve anlama yapabiliyor olma kriteri aranmıştır. Bu öğrenciler sınıf öğretmenleri tarafından belirlenerek örneklem grubuna dahil edilmiştir. Uygulama sırasında ölçek sorularının kısa ve anlaşılır olması öğrencilerin kendilerini daha kolay değerlendirmelerine katkı sağlamıştır.

Yapılan araştırmada çocukların algıladığı anne baba tutumları otoriter ve demokratik olmak üzere iki boyutlu ele alınmıştır. Buna göre anne babalarının tutumları otoriterliğe kaydıkça çocuklarının sosyal becerileri azalmakta, demokratik tutumlar arttıkça çocukların sosyal becerileri anlamlı düzeyde yükselmektedir. Araştırmadan çıkan bu bulgu, anne baba tutumlarının çocuklar üzerindeki etkisini araştıran D. Baumrind (1966)'in görüşleriyle paralellik gösterir. Baumrind, birbirini izleyen bir dizi önemli çalışmanın sonunda, otoriter, hoşgörülü ve demokratik olarak sınıflandırdığı üç temel ebeveynlik tutumu ve bu tarzların ortaya çıkardığı farklı çocuk tiplerini ortaya koymuş ve bu prototiplerle ilgili incelemeler yapmıştır. Bu noktada demokratik tutum sergileyen ailelerin çocuklarının olumlu yönde gelişim gösterdiği saptanmıştır. (Baumrind, 1966: 889). Yine McClelland ve Morrison (2003)' un alan çalışmalarına kaynak niteliğindeki bulgularında anne baba tutumlarının önemi vurgulamıştır. Yapılan çalışmaların sonunda çocukların kendilerini ifade etmelerine ortam sunulan ailelerde daha başarılı oldukları, sorumluluk, işbirliği, sosyal beceri gibi alanlarda olumlu gelişim gösterdiklerini saptamışlardır. (McClelland ve Morrison'un 2003:215).

Çocuğun anne ile kurduğu ilişki ile başlayan sosyal etkileşim süreci, çocuğun okul hayatına girmesiyle çeşitlilik kazanır. Özellikle araştırmamıza konu olan ilkokul çocukları için okul çevresindeki sosyal ilişkiler ve aile etkisi iç içe girmiş durumdadır. Çocuklar bu dönemde sosyal ilişkilerinde farkındalık kazanırken aileden bağımsızlaşmaya başlar. Bu dönemi Bacanlı (2002) çocuklar için, başkalarının keşfedildiği, etkileşimin arttığı bir süreç olarak tanımlar (Bacanlı 2002:116).

Araştırmamıza konu olan çocukların kendileri ve aileleri hakkında neler hissettiğini anlamak oldukça önemlidir. Bu bağlamda ortaya çıkan sonuç öğrencilerin anne ve babalarının her ikisini de aynı şekilde kendilerine karşı otoriter ya da demokrat bulduğu yönündedir. Bu bulgu ebeveynlerin çocuk bakımı konusunda tutarlı ve ortak hareket etme eğilimi içinde olduğunu gösterebilir.

Bu araştırmanın sosyal dinamiklerine benzer bir çalışma yapan Sayın (2010) ise bu konu ile ilgili daha farklı sonuca ulaşmıştır. Sayın'ın araştırmasında , sosyokültürel düzeyi yüksek ailelerin çocukları anneyi babaya göre daha otoriter bulmaktadır. Sayın, bu bulguyu değerlendirirken annenin daha iyi eğitim almış olmasının çocukla olumlu ilişki kurmasını sağlarken, kontrol ve denetleme noktasında çocukların anneyi otoriter görmelerini çelişki olarak yorumlamıştır (Sayın,2010:63).

Araştırmada incelenen bir diğer değişken öğrencilerin cinsiyeti ile ölçek puanları arasındaki ilişkidir. Analiz sonuçlarına göre kızlar ile erkekler arasında sosyal beceri ve anne, baba tutum ölçeklerinden alınan puanlar arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bu değişkenle ilgili Tabak (2007)'ın yaptığı çalışmada çıkan bulgular bizim çalışmamızda ki gibi kız ve erkek öğrenciler

arasında anlamlı bir farklılık olmadığı yönündedir (Tabak,2007: 52). Ancak Pekiyecek (2018)'in ergenlerle yaptığı çalışmasında ise farklı bir bulgu saptanmıştır. Buna göre kız çocuklarının erkek çocuklardan daha fazla otoriter aile tutuma maruz kaldığı, ailelerin erkek çocuklara daha hoşgörülü ve demokratik tutum gösterildiği görülmüştür (Pekiyecek,20018:45). Buna göre büyüme ile birlikte aile tutumlarında farklılıklar olabileceği noktası değerlendirilmelidir.

Aile içindeki kardeş sayısı bir diğer değişkendir. Araştırma sonuçlarına göre kardeş sayısı bakımından öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Aile içinde tek çocuk ve ya kardeş sayıları açısından ilişkiler hemen hemen aynı düzeydedir. Kardeş sayısının farklı olması ile ilgili literatüre bakıldığında benzer sonuçlar görülmüştür. Aral ve diğerleri(2013) de kardeş sayısının sosyal kabul ve beceri etkisine yönelik bir sonuçta varamamıştır.

Öğrencilerin anne babalarının boşanmış olup olmadığı alt değişkeni de sosyal beceriyi etkileyen önemli faktörlerden biridir. Ebeveynleri ayrı olan öğrenciler ile birlikte olan öğrencilerin sosyal beceri ve anne-baba tutum ölçeklerinden aldıkları puanlar hemen hemen aynıdır. Bu örneklem grubunda boşanmanın sosyal becerilere bir etkisinin olmadığını görülmüştür. Çıkan bu bulguların alanda yapılan çalışmalardan farklı yönde olduğu görülmektedir.

Boşanmanın çocuklar üzerindeki etkisini araştıran alan çalışmalarına bakıldığında çocukların anne babasının boşanmış olmasını hiçbir zaman kabul etmediği vurgusu dikkat çekmektedir. Çocuk tekrar birleşme ile ilgili hayaller kurar ve bu süreçte çevresine karşı kızgın öfkeli tutumlar göstererek ilişkilerini zedeler (Carroll, 2013 s.88). Uzbaş ve Aysan (2004) tarafından yapılan çalışmanın bulgularında ise ilköğretim 4. ve 5. sınıf, öğrencilerinin boşanmanın etkisi ile sosyal beceriler arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler olduğunu saptamıştır (Uzbaş&Aysan, 2004:101). Literatür de bizim bulgularımıza benzerlik gösteren Wallerstein ve Kelly'nin yaptığı çalışmalar boşanmanın öğrencilerin okul başarısına ve arkadaş ilişkilerine genel olarak bir etki yapmadığı yönündedir. Beş yıllık sürecin sonuçlarına göre araştırmaya katılan çocukların üçte birinin boşanma yaşandıktan sonra başarılı ve mutlu, üçte birininse mutsuz olduğu bulgusuna ulaşmıştır. (Akt. Cüceloğlu, 1999, s. 382)

Öğrencilerin anne babalarının eğitim durumuna göre ölçek puanları arasındaki ilişki incelendiğinde iki alt boyutunda sosyal beceri gelişimine bir etki yapmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ailelerin eğitim durumu ile ilgili alanda yapılan çalışmalara bakıldığında özellikle altsosyokültürel yapı içinde çocuğun sosyal ilişkilerine yansıyan olumsuz tutumların bulgularına ulaşılmaktadır. Özellikle annenin yetişme biçimi eğitim düzeyi kendi çocukluk yıllarındaki deneyimi şimdiki tutumlarını etkilemektedir. Çocukluk döneminde, kendi anne-babasıyla sağlıklı bir iletişim kuramayan, yeterli ilgi göremeyen bir anne ya da babanın tutumları bu kötü deneyimler nedeniyle olumsuz olabilmektedir (Yavuzer, 2005: 133-134). Bu veriye göre araştırma bulgularında anne babaların yeterli ilgi ve sevgiye sahip oldukları düşünülerek çocuklarıyla olumlu ilişkiler kurdukları sonucuna ulaşılabilir.

Alanyazın araştırmalarına bakıldığında Erdoğan (2014)yaptığı çalışmada; 11-12 yaşındaki çocukların annelerinin eğitim seviyesi puanları yükseldikçe aşırı annelik puanlarında azalma, demokratik tutum puanlarında artma, olduğu görülmüştür (Erdoğan,2014:79). Aktaş (2011)'ın lise öğrencileri ile yaptığı araştırmada algılanan anne baba tutumlarının ebeveynlerin tutumlarının annelerin eğitim düzeylerine göre eğitim seviyesi üst seviyelere çıktıkça çocuklara uygulanan

ebeveyn tutumların demokratik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Aktaş, 2011:54).

Yaptığımız araştırma sonuçlarıyla Çınar (2016) 'ın yaptığı araştırma sonuçlarına yakın bulguları içermektedir. Çınar yaptığı araştırmada anne babaların eğitim düzeyleri ile öğrencilerin saldırganlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı sonucuna varmıştır (Çınar 2016: 74). Bizim araştırmamızdaki bulgulara benzer bir diğer alan araştırmasında Orçan (2004) annesi lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin sosyal beceri puanları ile annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin sosyal becerileri anlamlı bir farklılık olduğunu saptarken annesi lise ve üniversite mezunu olanların sosyal beceri puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgular ışığında lise ve üniversite mezunu olan anne babaların tutumlarının çocuklarının sosyal becerileri gelişimine anlamlı bir etki katmadığı görülmüştür (Orçan, 2004: 135).

Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, anne babaların tutumları ile 6-10 yaşındaki çocuklarının sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmada anne babaların çocuklarına karşı gösterdiği tutumların çocukların sosyal becerilerine önemli bir etki yarattığı düşüncesinden hareketle araştırmanın bulguları doğrultusunda anne babalara kurumlara, alanda çalışan uzmanlara, eğitimcilere ve anne aşağıdaki öneriler söylenebilir.

Çocukların sosyal çevreleriyle empatik, barışçıl, çözümcül ve uyumlu bireylere dönüşebilmeleri için önce anne babalarıyla kurulan güvenli ilişkiye ihtiyaçları olduğu bu çalışmada da görülmüştür. Bu nedenle çocuk gelişiminde rol model olan anne babaların öncelikli olarak kendi davranış kalıplarına dikkat etmeleri önerilmektedir. Çocuğun fiziksel ihtiyaçları gibi duygusal ihtiyaçlarında zamanında farkedilerek desteklenmesi, çocukların çevreye karşı güven duygusunu güçlendirecektir.

Çocukların aileden aldığı temel sosyal beceriler okul çağına geldiğinde öğretmeni ve akranlarından öğrendiği yeni ilişkiler ağıyla zenginleşir. Çalışmada da görüldüğü gibi sınıf kademeleri arttıkça çocuğun sosyal beceri gelişimine okulun etkisi daha fazla olmaktadır. Bu nedenle aile gibi okulların da çocukların sosyal becerilerini destekleyici tutumlar göstermeleri önemlidir. Özellikle akran ilişkileri içinde yer alan çocukların sosyal becerilerini geliştirmek için grup çalışmaları planlanmalıdır.Sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin işbirliği ile ders programlarına konulacak çalışmalar çocukların sosyal becerilerine katkı sağlayacaktır.

Son olarak bu çalışma kapsamında yapılan literatür taramalarında ilköğretim dönemine dönük çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalar daha çok anaokul ve ergenlik dönemini kapsamaktadır. Oysa ilköğretim süreci çocuğun çevresiyle etkileşiminin arttığı, özerk davranabildiği, farkındalık ve bilişsel süreçlerin geliştiği bir dönemdir. Bu dönemde yapılan etkili, barışçıl müdahaleler çocukların daha sağlıklı bir ergenlik ve yetişkinlik dönemi yaşamalarını sağlayabilir. Bu nedenle araştırmacıların ve eğitimcilerin altı/on yaş aralığına daha çok yönelmeleri önerilmektedir.

Kaynaklar

Akkök,F.İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi Öğretmen El Kitabı. Ankara: MEB. Yayınları, 1996

- Aktaş, S. 9. Sınıfta Anne Baba Tutumları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, 2011.
- Atılgan, G. Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden ve Etmeyen İlköğretim I. Kademe I. Devre Öğrencilerinin Sosyal Beceri Özelliklerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, 2001.
- Bacanlı, H. Gelişim Ve Öğrenme. Ankara: Nobel Yayınevi., 5. Baskı, 2002.
- Bandura A. Self-efficacy. In V.S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior*. New York: Academic Press; 4:71-81. 1994.
- Baumrind, D. Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37, 887-907, 1966.
- Baumrind, D. The Average Expectable Environment is not Good Enough: A Response to Scarr. *Child development*, 64(5), 1299-1317. 1993
- Carroll, J. Önce Çocuklar. Çev. Arzu Birkan. İstanbul: Doğan Kitap, 2013
- Cüceloğlu, D. İnsan ve Davranışı. İstanbul: Remzi Kitabevi 9. Baskı, 1999.
- Çınar, S. İlköğretim 3. Ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Anne Baba Tutumlarına İlişkin Algılarının Problem Çözme Becerisi ve Saldırganlık Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez. İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2016.
- Çiftçi, İ. ve Sucuoğlu, B. Sosyal Beceri Öğretimi. Ankara: Kök Yay. 2003.
- Demircioğlu, H. Altı yaşında çocuğu olan annelere uygulanan aile eğitimi programının aile işlevleri ve anne-baba tutumları ile çocuğun gelişimi üzerindeki etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, 2012.
- Erdoğan, F.H. Ortaokula Devam Eden 11-12 Yaş Grubu Çocukların Çatışma Çözme Davranışları ile Annelerin Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2014.
- Ergün, M. Eğitim Bilimlerine Giriş. Ankara: Pegem Akademik, 2008.
- Kesebir S, Kavzoğlu S, Üstündağ F. Bağlanma ve Psikopatoloji, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, cilt 3, sayı 2, ss. 321-342, 2011.
- Kocayörük, A. İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Becerilerini Geliştirmede Dramanın Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, 2000.
- Lerner, M., R. Ergenlik Hakkında Herşey. Çev. Özlem Şimşek. İstanbul: Sola Yayınları, 2017.
- Maccoby, E. The Role of Parents in the Socialization of Children: An Historical Overview *American Psychological Association Vol. 28, No.6, 1006-1017 Inc. 0012-1649/92/S3.00 Stanford Universit. 1992.*
- Orçan, M. Anaokula Devam Eden 6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Gelişimlerinin Algılanan Anne Baba Tutumlarının ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, 2004.
- Pekyürek, İ. Bir Okul Örneğinde Anne Baba Tutumlarının Ergenlerin Kişilik Yapısı ve Cinsiyet Rolü İle İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2018.
- Polat, S. Ana-Baba Tutumlarının Çocukların Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeyine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1986.
- Sayın, K. İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Empati Becerileri ile Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2010.
- Sümer, N. Aktürk, E. Helvacı, E. Anne-Baba Tutum ve Davranışlarının Psikolojik Etkileri: Türkiye’de Yapılan Çalışmalara Toplu Bakış”, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Türk Psikoloji Yazıları; 13 (25): 42-59. 2010.
- Tabak, N. İlköğretim 1. Kademe Davranış Sorunları Olan Çocukların Anne Baba Tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2007.
- Gordon, T. Etkili Anne Baba Eğitimi. Çev. N. Özkan ve D. Tekin. İstanbul Profil Kitap. 12. Baskı, 2016.
- Uzbaş, A. ve Aysan, F. İlköğretim 4. Ve 5. Sınıflarda Okuyan Öğrencilerin Sosyal Becerileri ve Okul Uyumu ile Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin incelenmesi. *Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 4(8), 91-107. 2004.
- Yavuzer, H. Aile İlişkileri ve Çocuk. İstanbul: Remzi Kitabevi. 3. Baskı, 2008.

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL SKILL DEVELOPMENT LEVELS OF 6-10 YEARS OLD CHILDREN AND PARENTS ATTITUDES

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between the social skill levels and parents' attitudes between the ages of 6 and 10. In order to improve children's social skills, family attitudes have a great influence on social skills, as in all areas of development. The family is the child's first social circle and is a role model for the acquisition of this skill. The research was analyzed with relational screening model. IBM SPSS Statistics 22.0 program was used and the level of significance was taken as 0.05. The relationship between the variables was examined with the Spearman correlation coefficient. The sample of the study is a total of 189 students, 101 of whom are girls and 88 are boys, who are studying at a private primary school in Kartal, Istanbul. "Parenting Attitude Scale", "Social Skill Scale", "Personal Information Form" are data collection tools. Considering their findings, a significant negative relationship was found between students' social skills and family attitudes. This result, which is in parallel with the information in the literature findings; As the attitudes of their parents change to authoritarianism, their children's social skill levels decrease, and the social skill levels of children who perceive democratic attitudes increase significantly. According to the research result, the child perceives their parents as authoritarian. In addition, as the grade and age levels of the students increased, a positive change was observed in both the family attitudes and social skill development of the children. When family attitudes were analyzed demographically, no significant difference was observed in variables such as gender difference, number of siblings, and marriage status.

Keywords: Social Skills, Parenting Attitude, Authoritarian Family, Democratic Family